

- Introductie
- Kernboodschappen
- Uitkomsten controle
- Interne beheersing
- Ontwikkelingen
- Bijlagen

Digitaal accountantsverslag 2019 Gemeente Oss

4 mei 2020

 Introductie Kernboodschappen Uitkomsten controle Interne beheersing Ontwikkelingen Bijlagen

Inleiding

Gemeente Oss
T.a.v. raad en college van burgemeester en wethouders
Postbus 5
5340 BA OSS

4 mei 2020

Geachte raad,

Hierbij bieden wij u ons accountantsverslag aan dat wij hebben opgesteld in het kader van onze controle op de jaarrekening 2019 (de ‘jaarrekening’) van gemeente Oss. We hebben onze accountantscontrole uitgevoerd in overeenstemming met ons controleplan 2019.

Dit accountantsverslag gaat in op de belangrijkste bevindingen uit onze controle. Deze bevindingen zijn transparant en constructief besproken met de ambtelijke organisatie en de portefeuillehouder financiën.

Het rapport bestaat uit drie delen. Deel 1 geeft ons totaaloordeel bij uw jaarstukken en de uitkomsten van de controle. Deel 2 beschrijft de ontwikkelingen van de interne beheersing voor uw organisatie. Deel 3 gaat in op relevante ontwikkelingen.

Graag bespreken we de inhoud van dit verslag tijdens de vergadering van de rekeningcommissie op 28 mei 2020. Hebt u nog vragen, neemt u dan contact met ons op. Wij zijn uiteraard graag bereid om de inhoud van dit accountantsverslag nader toe te lichten.

Wij bedanken u en uw medewerkers voor de medewerking tijdens onze controle.

Hoogachtend,
PricewaterhouseCoopers Accountants N.V.

drs. T.A.G. van Boxtel RA
Senior Director

PricewaterhouseCoopers Accountants N.V., Boschdijktunnel 10, 5611 AG Eindhoven, Postbus 6365, 5600 HJ Eindhoven, T: 088 792 00 20, F: 088 792 94 13, www.pwc.nl

‘PwC’ is het merk waaronder PricewaterhouseCoopers Accountants N.V. (KvK 34180285), PricewaterhouseCoopers Belastingadviseurs N.V. (KvK 34180284), PricewaterhouseCoopers Advisory N.V. (KvK 34180287), PricewaterhouseCoopers Compliance Services B.V. (KvK 51414406), PricewaterhouseCoopers Pensions, Actuarial & Insurance Services B.V. (KvK 54226368), PricewaterhouseCoopers B.V. (KvK 34180289) en andere vennootschappen handelen en diensten verlenen. Op deze diensten zijn algemene voorwaarden van toepassing, waarin onder meer aansprakelijkheidsvoorwaarden zijn opgenomen. Op leveringen aan deze vennootschappen zijn algemene inkoopvoorwaarden van toepassing. Op www.pwc.nl treft u meer informatie over deze vennootschappen, waaronder deze algemene (inkoop)voorwaarden die ook zijn gedeponeerd bij de Kamer van Koophandel te Amsterdam.

Onze kernboodschappen

Een goedkeurend oordeel op getrouwheid en rechtmatigheid

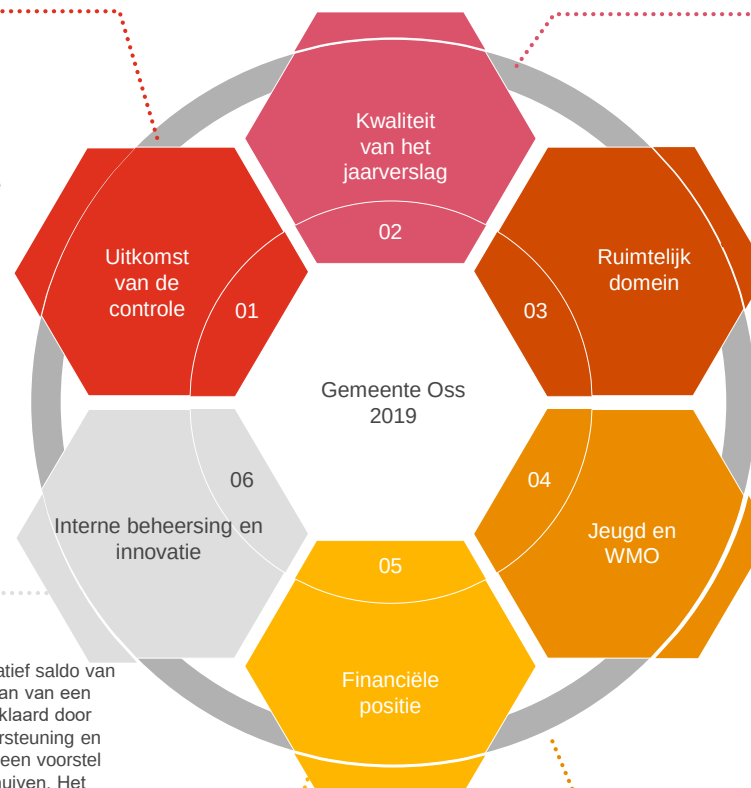
Wij hebben onze controle van de jaarrekening 2019 van gemeente Oss afgerond en verwachten een goedkeurende controleverklaring over de aspecten getrouwheid en rechtmatigheid bij de jaarrekening af te geven. De bevindingen blijven onder de materialiteitsgrens. Ook uit de controle van de SiSa bijlage komen geen bevindingen naar voren. De Wet Normering Topinkomens (WNT) is nageleefd. Wel verwachten wij een onverplicht toelichtende paragraaf in de verklaring op te nemen waarin wij verwijzen naar de toelichting in de jaarrekening over de onzekerheden voor de gemeente met betrekking tot het COVID-19 virus.

Doorontwikkeling interne beheersing wordt actief opgepakt

Binnen de gemeente Oss zien wij een grote inzet gericht op verbetering van de interne organisatie, bijvoorbeeld de doorontwikkeling van het financiële pakket en de voorbereiding voor de inrichting van de rechtmatigheidsverantwoording.

Jaarresultaat positiever dan begroot

Het resultaat voor mutaties reserves laat in 2019 een negatief saldo van €576.000 zien. In de begroting na wijzigingen was uitgegaan van een nadelig saldo €7.041.000 negatief. Verschillen worden verklaard door lagere lasten zorg en welzijn, lagere lasten inkomensondersteuning en hogere algemene uitkering. Bij de resultaatbestemming is een voorstel gedaan om voor €2 miljoen concrete projecten door te schuiven. Het college werkt aan een uitwerking van de prioriteiten van de taken. De solvabiliteit is toegenomen naar 38% (2018: 36%). De incidentele weerstandsratio komt uit op 3 en de structurele op 2,22. Hiermee is het beschikbare vermogen ruim voldoende om de risico's af te dekken.

Het jaarverslag is van goede kwaliteit

Het jaarverslag heeft een goede leesbaarheid en koppeling met indicatoren. Doordat het jaarverslag start met een korte algemene inleiding en de uiteenzetting van het financieel beeld, geeft dit een duidelijk inzicht in de realisatie. De paragrafen hebben een goede informatiewaarde.

Ruimtelijk domein in beweging

Het ruimtelijk domein binnen gemeente Oss is volop in beweging. Naast de vaststelling van een viertal nieuwe grondexploitaties, zien we ook forse realisaties op de bestaande plannen. 2019 kende echter ook vertragingen, zoals de start van project Binnenhaven Elzenburg en de besluitvorming rondom project Walkwartier.

Afsluiting Jeugd en WMO op basis van het afgestemde plan van aanpak

In het sociaal domein (jeugd en WMO) is de afsluiting conform planning verlopen. Informatie van de centrumregelingen en aan de andere kant de eigen procedures van de gemeente om prestatielevering van de zorg vast te stellen. De schattingen die het college daarbij heeft gemaakt achten wij evenwichtig. In de doorkijk naar 2020 ligt de focus van de organisatie op de realisatie van wezenlijke veranderingen in het zorgaanbod om de zorgkosten in lijn met de begroting uit te kunnen voeren.

COVID-19 heeft geen gevolgen voor de continuïteit van de gemeente, maar zorgt wel voor onzekerheden met betrekking tot realisatie van de doelen

Toelichting inzake de impact van COVID-19

In maart 2020 is het COVID-19 virus uitgebroken. Maatschappelijk heeft dit grote gevolgen. Veel organisaties en bedrijven worden daarbij financieel geraakt en komen soms zelfs in continuïteitsproblemen.

Ook voor gemeente Oss brengt dit onzekerheden met zich mee. Enerzijds is het de vraag wat de maatschappelijke en economische gevolgen zijn van het virus en daaruit voortvloeiend ook de gevolgen voor het realiseren van de gemeentelijke doelstellingen. Anderzijds kijkt gemeente Oss actief hoe zij eventueel capaciteit en middelen in kan zetten om maatschappelijk hulp te bieden aan inwoners en organisaties.

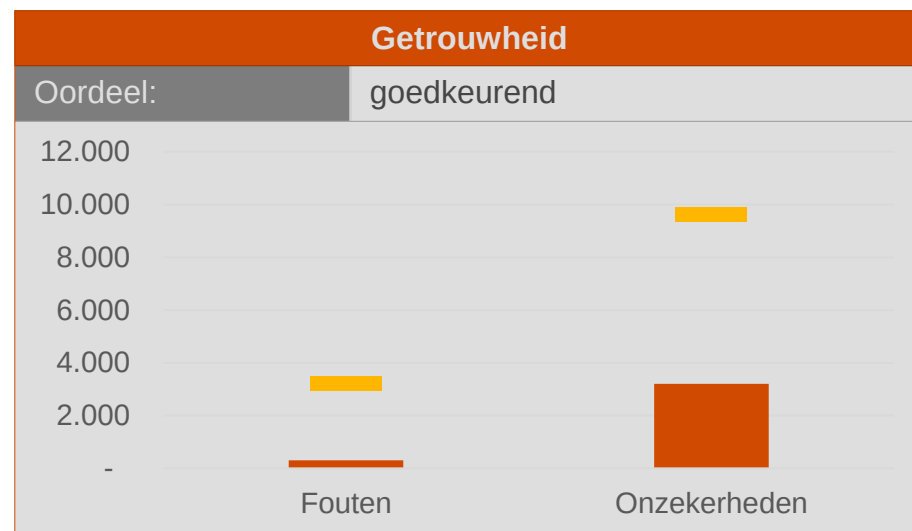
In het kader van de jaarverslaggeving over 2019 classificeert het optreden van COVID-19 als een gebeurtenis na balansdatum, waarbij er geen financiële gevolgen zijn voor de jaarcijfers 2019. De mogelijke gevolgen en onzekerheden voor komend jaar en komende jaren zijn door de gemeente adequaat toegelicht in het jaarverslag, de paragraaf weerstandsvermogen en risicomanagement en in de toelichting op de jaarrekening (gebeurtenissen na balansdatum). Hieruit blijkt dat veel onzeker is over de gevolgen voor gemeente Oss.

In onze controleverklaring over de jaarrekening 2019 hebben wij een onverplicht toelichtende paragraaf opgenomen waarbij wij verwijzen naar de toelichting van de gemeente in de jaarrekening.

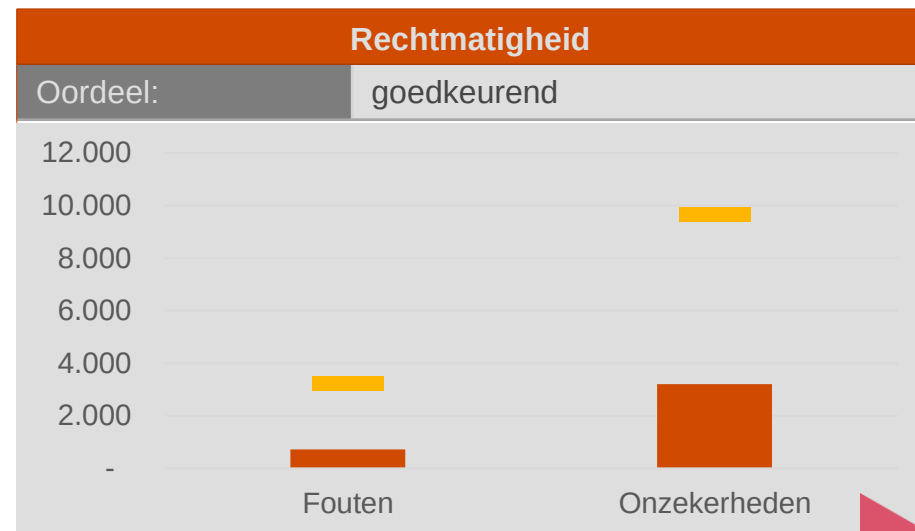
Ons oordeel bij uw jaarstukken 2019

Wij hebben de controle van uw jaarstukken afgerond. De [reikwijdte](#) van onze controle is ongewijzigd ten opzichte van ons controleplan. De door ons geconstateerde ongecorrigeerde bevindingen blijven binnen de door u gestelde goedkeuringstoleranties op het aspect getrouwheid en rechtmatigheid. Dus geeft onze controleverklaring de oordelen zoals hieronder weergegeven. Wel verwachten wij een onverplicht toelichtende paragraaf op te nemen waarin wij verwijzen naar de toelichting in de jaarrekening over de onzekerheden voor de gemeente met betrekking tot het COVID-19 virus

Voor een nadere toelichting op de bevindingen klik [hier](#).

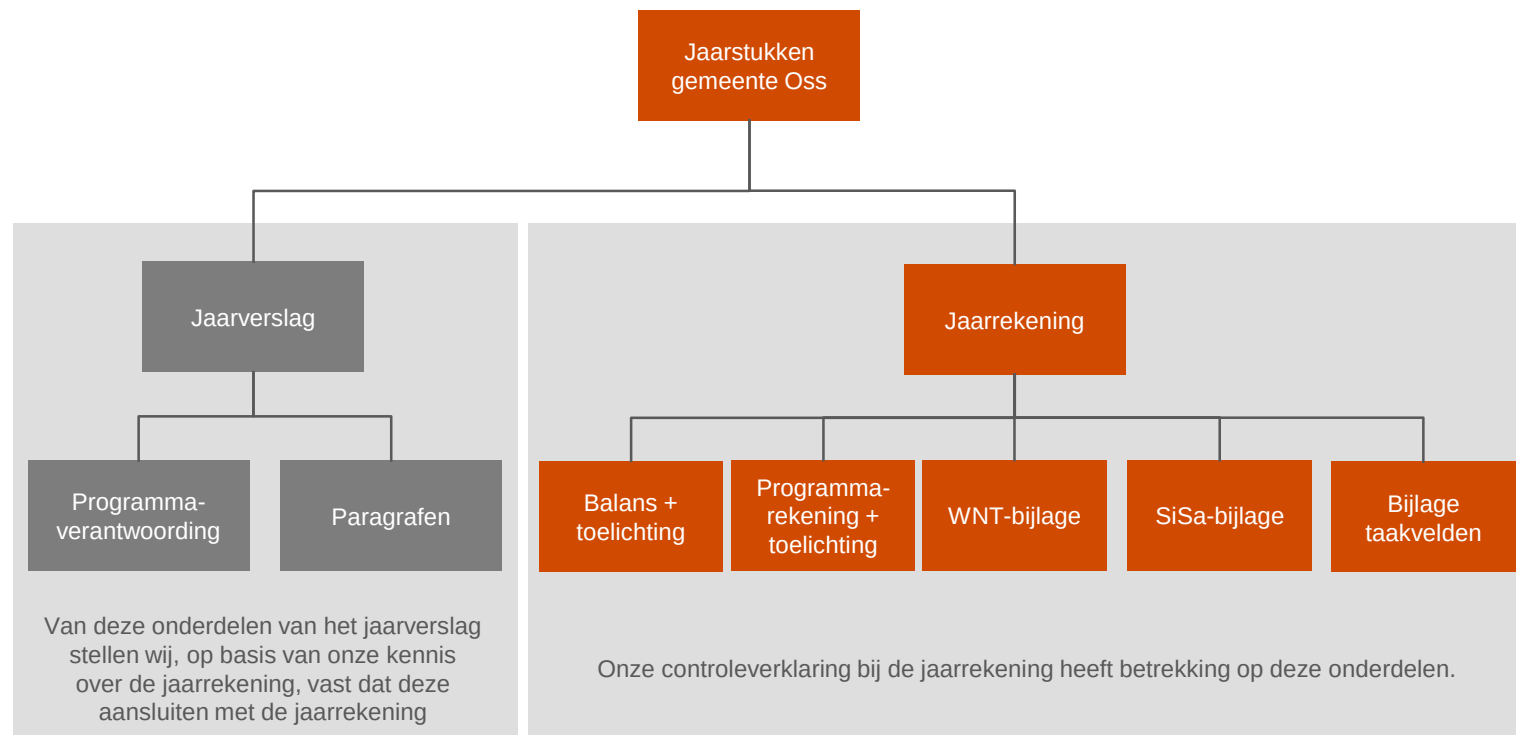

= absoluut bedrag fouten of onzekerheden x € 1.000
 = door u vastgestelde goedkeuringstolerantie x € 1.000

Reikwijdte van onze controle

De reikwijdte van de controle is zo ontworpen dat er voldoende controle-informatie wordt verkregen met betrekking tot uw jaarrekening, ter ondersteuning van een kwalitatieve controle. In het controleplan hebben wij afspraken met u gemaakt over de reikwijdte van de controle. Wij bevestigen dat de definitieve reikwijdte van de controle gelijk is aan die in het controleplan. Onderstaand hebben wij een samenvatting opgenomen.

Niet-gecorrigeerde controleverschillen inzake getrouwheid en onzekerheden zijn niet materieel

De volgende geconstateerde controleverschillen zijn niet gecorrigeerd in de jaarrekening. Het management heeft geconcludeerd dat het kwalitatieve en kwantitatieve effect niet materieel is. Wij zijn het eens met de beoordeling van het management en concluderen dat het bedrag aan niet-gecorrigeerde verschillen niet materieel is.

Definitief maken bij afronding

#	Beschrijving	Onderdeel Jaarrekening	Getrouwheid (x €1.000)		Rechtmatigheid (x €1.000)	
			Fouten	Onzekerheden	Fouten	Onzekerheden
1	<u>Onzekerheden uit LTA, niet gecontracteerde zorg en maatwerk</u>	Lasten Jeugdzorg		3.200		3.200
2	<u>Niet naleving EU-aanbestedingsrichtlijn bij inkoop</u>	EU-aanbestedingswet			424	
3	<u>Niet activeren directe uren</u>	Materiële vaste activa	217		271	
4	<u>Rentetoerekening buiten 25% norm begroting</u>	Rentetoerekening	84		84	
Totaal			301	3.200	725	3.200

- Introductie
- Kernboodschappen
- Uitkomsten controle
- Jaarverslag**
- Jaarrekening
- WNT
- SiSa
- Interne beheersing
- Ontwikkelingen
- Bijlagen

De kwaliteit van uw jaarverslag is goed

Informatiewaarde is goed

Ons oordeel is gebaseerd op de leesbaarheid, concreetheid en kwaliteit van de analyses. Dit alles vanuit raadspectatief. Klik [hier](#) voor een nadere toelichting.

Jaarrekening en jaarverslag zijn verenigbaar

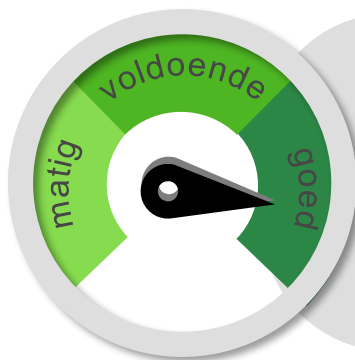
Wij zijn verplicht vast te stellen of wij op grond van de informatie verkregen in onze controle onjuistheden hebben geconstateerd die gebruikers van de jaarrekening zouden kunnen beïnvloeden. Dit is niet het geval.

 Situatie 2019

 Situatie 2018

Kwaliteit paragrafen is goed

Wij hebben vastgesteld of alle verplichte informatie in de paragrafen is opgenomen. Daarnaast hebben wij de informatiewaarde van de paragrafen beoordeeld. Klik [hier](#) voor een nadere toelichting.

Jaarverslag voldoet aan eisen BBV

In het BBV zijn diverse eisen opgenomen voor de vorm en inhoud van het jaarverslag. Wij hebben vastgesteld dat uw jaarverslag volledig voldoet aan het BBV. Klik [hier](#) voor een toelichting.

De kwaliteit van uw jaarverslag is goed (vervolg)

Duurzaamheid is goed

Het jaarverslag toont grote aandacht op het aspect duurzaamheid. Ook is deze focus in de paragraaf duurzaamheid (3.1) zichtbaar met de koppeling naar ieder programma. Hiermee vindt u aansluiting met de [sustainable development goals](#) zoals uitgedragen door de VN.

Toelichting ontwikkelingen in de organisatie

De interne organisatie van gemeente Oss kampt met [toenemende capaciteitsdruk](#) en er moeten keuzes gemaakt worden [in prioriteiten](#). Hier wordt binnen toelichting op programma 10. Besturen in verandering van tijden nadrukkelijke aandacht geschonken.

Situatie 2019

Situatie 2018

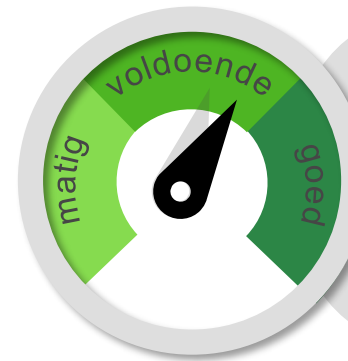
De toelichting incidentele baten en lasten voldoet aan de vereisten van het BBV

In de nieuwe notitie van de commissie BBV zijn nieuwe eisen opgenomen rondom de verantwoording van incidentele baten en lasten. Het inzicht hierin kan verbeterd worden. Klik [hier](#) voor een toelichting.

Passages inzake de coronacrisis opgenomen in het jaarverslag én de jaarrekening

[De passages opgenomen inzake de coronacrisis geven een duidelijk beeld van de analyse van de impact op de gemeente Oss.

- Introductie
- Kernboodschappen
- Uitkomsten controle
- Jaarverslag**
- Jaarrekening
- WNT
- SiSa
- Interne beheersing
- Ontwikkelingen
- Bijlagen

Informatiewaarde jaarverslag

De algemene leesbaarheid van de jaarrekening is goed. In de jaarrekening zijn toelichtingen gestructureerd opgenomen en gekoppeld aan de doelstellingen.

De toelichtingen zijn op een laag detailniveau opgenomen. Dat maakt de teksten concreet, echter is het hierbij wel belangrijk om het grote geheel van het beleid in het achterhoofd te houden.

Bij de toelichting op de financiële verschillen in het jaarverslag wordt zoveel mogelijk teruggepakt op de analyse bij de realisatie op het beleid. Hierbij wordt de koppeling zo goed mogelijk zichtbaar gemaakt. In de analyse 2019 is ook de koppeling naar het beleid goed te volgen.

Kwaliteitsaspecten informatiewaarde

Zie onderstaand ons oordeel per informatieaspect

Aspect	Oordeel	
	2019	2018
Leesbaarheid	Goed	Goed
Concreetheid	Voldoende	Voldoende
Relatie beleid <> financiën	Voldoende	Voldoende
Gebruik van indicatoren	Goed	Goed

- Introductie
- Kernboodschappen
- Uitkomsten controle

Jaarverslag

Jaarrekening

WNT

SiSa

Interne beheersing

Ontwikkelingen

Bijlagen

Kwaliteit van de paragrafen

Over het geheel gezien hebben de verplichte paragrafen een goede informatiewaarde.

De paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing gaat duidelijk in op de gehanteerde systematiek. Vervolgens zijn de opgenomen risico's toegelicht en worden deze gekoppeld aan de maatregelen die Oss neemt om de risico's te beperken. Ter doorontwikkeling adviseren wij om het opnemen van PM risico's te voorkomen, dit om de analyse zo concreet mogelijk te maken.

In de paragraaf onderhoud kapitaalgoederen wordt op een overzichtelijke wijze inzicht gegeven in de wijze waarop het onderhoud op de kapitaalgoederen is ingericht.

Het grondbeleid is op heldere en duidelijke wijze uiteengezet in de paragraaf grondbeleid. Voor een nadere verdieping is verwezen naar het MPG waarin per planexploitatie een toelichting is opgenomen.

In de paragraaf verbonden partijen is een duidelijke koppeling gemaakt in de toelichting van de verbonden partij en de risico's voor de gemeente vanuit de verbonden partij.

De toelichtingen van paragraaf bedrijfsvoering zijn uiteengezet binnen programma 10. Besturen in verandering van tijden.

Concluderend zijn wij van ook van mening dat de kwaliteit van de paragrafen op orde is en beoordelen we deze als goed leesbaar.

Oordeel per paragraaf

Zie onderstaand hoe wij de informatiewaarde per paragraaf beoordelen.

Paragraaf	Oordeel	
	2019	2018
Lokale heffingen	Goed	Goed
Weerstandsvermogen en risicobeheersing	Goed	Goed
Financiering	Goed	Goed
Grondbeleid	Goed	Goed
Onderhoud kapitaalgoederen	Goed	Goed
Verbonden partijen	Goed	Goed
Bedrijfsvoering	Goed	Goed

Jaarverslag voldoet aan eisen BBV

Binnen onze controlewerkzaamheden hebben wij vastgesteld dat de jaarrekening voldoet aan de vereisten zoals gesteld binnen Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten.

Vanaf boekjaar 2019 is de door de Commissie BBV uitgebrachte notitie Structurele en Incidentele Baten en Lasten van toepassing. Deze notitie stelt aanvullende toelichtingsvereisten ten aanzien van incidentele baten en lasten.

Wij bevestigen dat de jaarrekening voldoet aan de gestelde vereisten, maar merken op dat verbeteringen mogelijk zijn in de diepgang waarmee incidentele baten en lasten worden toegelicht.

Advies:

- We adviseren om voor de uitwerking van de incidentele baten en lasten een uitwerking te maken van de interpretatie en uitleg van de gemeente Oss hoe de incidentele baten tot stand komen en op basis waarvan ze volgens de lijn van de notitie als incidenteel c.q. structureel worden aangemerkt.
- We adviseren om een proces in te richten waarbij systematisch baten en lasten worden aangemerkt als incidenteel, als daar sprake van is;

Introductie

Kernboodschappen

Uitkomsten controle

Jaarverslag

Jaarrekening

WNT

SiSa

Interne beheersing

Ontwikkelingen

Bijlagen

Onze bevindingen bij de jaarrekening

Wij hebben de getrouwheid van de jaarrekening gecontroleerd en de rechtmatige totstandkoming van baten, lasten en balansmutaties. Onze bevindingen vindt u in dit deel.

In het sociaal domein is de afsluiting conform planning verlopen. Informatie van de centrumregelingen en aan de andere kant de eigen procedures van de gemeente om prestatielevering van de zorg vast te stellen. De schattingen die het college daarbij heeft gemaakt achten wij evenwichtig.

In het ruimtelijk domein zijn de grondexploitaties in beweging in Oss, denk aan de uitgifte op Vorstengrafdonk en de ontwikkeling van het Walkwartier. De schattingen die het college daarbij heeft gemaakt achten wij evenwichtig.

Bij rechtmatigheid hebben wij een bevinding bij de Europese aanbestedingen geconstateerd van € 427.000.

De financiële positie van de gemeente is stabiel.

Uitkomsten sociaal domein liggen in lijn met voorgaand jaar

Gemeente Oss kent diverse processen om te komen tot een afsluiting voor het sociaal domein. Deze processen zijn uitgevoerd in overeenstemming met de in interim-rapportage opgenomen aanpak.

Uit onze controle op totstandkoming van de basisregistratie en afgifte van beschikkingen blijken geen bijzonderheden.

Gemeente Oss treedt op centrumfunctie voor het sociaal domein binnen centrumregeling WMO Brabant Noordooost-Oost. Daarnaast neemt Oss deel aan de centrumregeling Jeugd Brabant Noordooost. Voor de financiële afwikkeling ontvangt Oss financiële verantwoordingen inclusief controleverklaringen. Voor de onderdelen van het sociaal domein die buiten deze centrumregeling vallen, heeft Oss zelf interne controles ingericht.

De vaststelling van prestatieleveringen is binnen gemeente Oss verankerd in haar reguliere processen. In afstemming met de regiogemeenten in de centrumregeling WMO worden hierbij de controleverklaringen bij de productieverantwoordingen nog als sluitstuk gebruikt. Gedurende 2019 is besloten de centrumregeling WMO opnieuw voor 2020 tot en met 2023 af te sluiten. De verantwoordelijkheden van de gemeente Oss in het betaalproces gaan wel terug naar de deelnemende gemeenten.

Realisatie lager dan begroot; voor 2020 ligt de focus op transformatie

In de realisatie 2019 zijn de lasten van de individuele voorzieningen WMO hoger dan begroot en de individuele ondersteuning en beschermd wonen lager. De hogere lasten bij de individuele voorzieningen WMO komen met name door hogere lasten voor vervoersvoorzieningen waar het aantal aanvragen ook is toegenomen. De lasten voor beschermd wonen zijn afgenomen door wijzigingen in de aanbieding van het soort ondersteuning en daarmee ook het realiseren van een belangrijk deel van de transformatieopgave. In de doorkijk naar 2020 ligt de focus van de organisatie op de realisatie van wezenlijke veranderingen in het zorgaanbod door meer preventie, vermaatschappelijking van zorg, integrale aanpak en het doorzetten van de werkwijze uit de proeftuin de Ruwaard breder inzetten.

Domein	Realisatie 2019 (x €1.000)	Begroting 2019 (x €1.000)	Realisatie 2018 (x €1.000)
Jeugdzorg	€ 29.545	€ 29.506	€ 28.520
WMO individuele voorzieningen	€ 12.231	€ 11.183	€ 9.951
WMO collectieve voorzieningen	€ 11.131	€ 11.184	€ 10.941
WMO individuele ondersteuning/begeleiding	€ 7.796	€ 8.603	€ 6.819
WMO beschermd wonen	€ 17.921	€ 22.345	€ 17.016

Uitkomsten sociaal domein liggen in lijn met voorgaand jaar

Te hanteren foutmarge in rapportage SVB

Ten aanzien van de pgb-bestedingen Jeugdzorg en WMO constateren we dat de externe accountant van de SVB diverse bevindingen heeft geconstateerd ten aanzien van rechtmatigheid. De landelijke foutpercentages zijn specifiek gebaseerd op de materiële fouten. Op basis van de eerder uitgebrachte projectbrieven is de verwachte fout berekend voor de gemeente. De totale onzekerheid op basis van de rapportages van de SVB is €100.000. Dit bedrag is als onzekerheid aangemerkt binnen onze controle.

Uit regioverantwoording WMO komen geen fouten en onzekerheden naar voren

Uit de regioverantwoording WMO komen voor gemeente Oss geen fouten en onzekerheden voor de jaarrekening 2019 naar voren. De cijfers in de jaarrekening van gemeente Oss sluiten aan met de gefactureerde zorg uit de regioverantwoording. Voor de prestatielevering van de zorg is voldoende zekerheid verkregen uit een combinatie van zelfuitgevoerde werkzaamheden en het beoordelen van de controleverklaringen bij de productieverantwoordingen van de zorgaanbieders.

Uit de regioverantwoording Jeugd komen de volgende onzekerheden naar voren:

Onzekerheden uit LTA, niet gecontracteerde zorg en maatwerk

In de financiële verantwoording zijn lasten opgenomen voor LTA (landelijk transitiearrangement, niet gecontracteerde zorg en maatwerk) van €3,2 miljoen. Voor deze kosten is het niet mogelijk om prestatielevering vast te stellen. Dit op basis van specifieke afspraken die veelal direct worden doorverwezen. In de regioverantwoording is alleen de juistheid van deze kosten gecontroleerd. Voor het maatwerk is vastgesteld dat is voldaan aan het protocol voor declareren van maatwerk. Derhalve zijn deze zorglasten als onzekerheid in de controle aangemerkt.

JeugdzorgPlus

De centrumgemeente voor de administratie van de samenwerking voor Jeugdzorg plus heeft de financiële afrekening opgesteld. Van één zorgaanbieder heeft de centrumgemeente geen controleverklaring ontvangen voor de realisatie van de zorgdagen. De totale dekking van de zorgdagen met Assurance verklaringen is 97%. Gezien de omvang van de onzekerheid en de beschikbare managementinformatie, hebben we hiervoor geen onzekerheid opgenomen.

Voldoende zekerheid over prestatielevering meerwerk

Deelnemende gemeenten declareren meerwerk buiten de reguliere zorgcontracten Jeugd aan de centrumgemeente op basis van een afgestemd protocol. In dit protocol is geregeld aan welke voorwaarden de beschikking en de benodigde zorg moeten voldoen om gedeclareerd te kunnen onder meerwerk. In de productieverantwoordingen van de zorgaanbieders zijn de meerwerk trajecten ook specifiek opgenomen. Daarvoor is voor deze trajecten zekerheid voor de prestatielevering verkregen. Voor de gemeente Oss gaat het om €197.000.

Bestedingen transformatiebijdrage lopen achter op schema

De transformatieopgave voor de jeugdzorg is in de centrumregeling Noordoost Brabant gestart per april 2017. De deelnemende gemeenten hebben de Rijksbijdrage voor de transformatie jeugdzorg overgedragen aan de centrumregeling om de transformatie gezamenlijk uit te voeren. In december 2018 is middels RBO besluit de bestemming van de middelen voor het transformatiefonds, met de projectbegroting ingericht. In oktober 2019 is het transformatietraject bijgesteld en zijn de afspraken met de zorgaanbieders definitief gemaakt. Uitgangspunt van de afspraken met de zorgaanbieders is dat het gaat over een nieuwe wijze van inrichting van de zorg, op basis van afgesproken budgetten, waarbij de uitbetaling plaatsvindt op basis van overleg met de zorgaanbieder en de afgesproken escalatieladder.

Van het totale budget van 11,7 miljoen is in 2018 en 2019 €1 miljoen besteed. Voor 2019 was €9,8 miljoen begroot en is op centrumregio niveau €2,8 miljoen besteed. Voor Oss zijn de lasten in 2019 €483.000

Introductie

Kernboodschappen

Uitkomsten controle

Jaarverslag

Jaarrekening

WNT

SiSa

Interne beheersing

Ontwikkelingen

Bijlagen

Schattingen sociaal domein zijn evenwichtig

Bij het opstellen van de jaarrekening maakt het college belangrijke schattingen. We hebben de schattingen die het college heeft gemaakt bij het opstellen van de jaarrekening 2019 beoordeeld.

Onderstaande tabel geeft een overzicht van onze bevindingen met de bijbehorende motivering.

Schatting	Beoordeling 2019	Beoordeling 2018	Toelichting
Nog te betalen kosten zorgleveranciers	●	●	De nog te betalen kosten bestaan uit de afrekening met de centrumregelingen en de afrekeningen WMO dagbestedingen en begeleid wonen. Hierin hebben wij geen bevindingen geconstateerd.
Nog te innen eigen bijdrage WMO (CAK)	●	●	Wij constateren dat de nog te innen eigen bijdrage CAK correct in de jaarrekening is verwerkt.
Vordering/schuld PGB	●	●	Wij constateren dat de verwachte PGB lasten, inclusief balanspositie, correct in de jaarrekening is verwerkt.
Voorziening dubieuze debiteuren sociale zaken	●	●	Wij hebben geen bijzonderheden geconstateerd ten aanzien van de inbaarheid van debiteuren sociale zaken.
Waardering leningen sociale zaken	●	●	Wij hebben geen bijzonderheden geconstateerd ten aanzien van de waardering

Controleverschil

Voorzichtig

Evenwichtig

Optimistisch

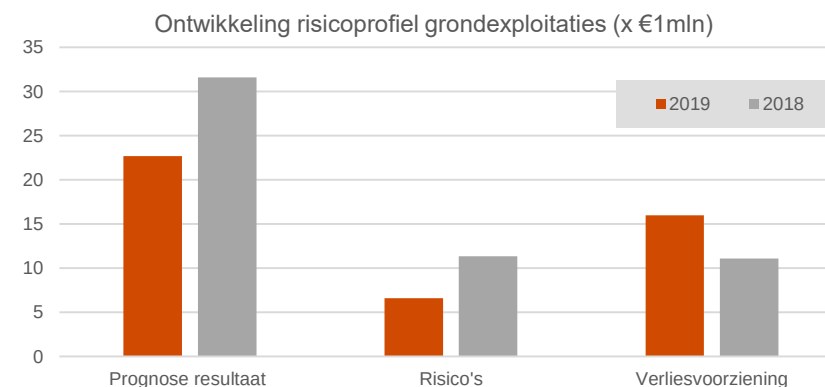

Controleverschil

Ontwikkelingen in het ruimtelijk domein

Het ruimtelijk domein binnen gemeente Oss is volop in beweging. Naast de vaststelling van een viertal nieuwe grondexploitaties, zien we ook hoge realisaties op de bestaande plannen. Neem in het bijzonder Vorstengrafdonk, waarvan verkopen met de vestiging van PLUS nu voor circa 70% gerealiseerd zijn. 2019 kende echter ook vertragingen, zoals de start van project Binnenhaven Elzenburg en de besluitvorming rondom project Walkwartier.

Projectbeheersing is op orde

Wij hebben vanuit de controle op de grondexploitaties ook, in beperkte mate, gekeken naar de projectbeheersing. We zien hierbij een organisatie die actief stuurt op planexploitaties en de daarmee samenhangende risico's.

Uit besprekingen en onderbouwingen hebben wij geconstateerd dat er voldoende aandacht is voor de inrichting van projectbeheersing. Vanzelfsprekend blijft beheersing van de grondexploitaties ook richting de toekomst een belangrijk aandachtspunt.

Ontwikkelingen in het ruimtelijke domein

Nieuwe grondexploitaties vastgesteld in 2019

Door de voorspoedige uitgifte in de actieve exploitaties van de gemeente Oss, is gestart met nieuwe planvorming. Dat heeft ervoor gezorgd dat in 2019 vier nieuwe projecten als actieve grondexploitatie zijn geopend. Dit betreffen de Schelversakker, Leiweg 3, Binnenhaven Elzenburg en Heesterseweg Geffen. Wij hebben de uitgangspunten bij deze grondexploitaties in detail gecontroleerd en stemmen hiermee in.

Exploitatieplan Walkwartier vastgesteld

In 2019 is hard gewerkt om het exploitatieplan van de exploitatie Walkwartier opnieuw ingericht. Per 30 januari 2020 is het nieuwe exploitatieplan voor deze grondexploitatie vastgesteld. Hierbij wordt de voormalige V&D locatie, inclusief omliggende straten omgezet in een nieuw vastgoedprogramma. Het gewijzigde plan leidt tot een benodigde aanvulling in de verliesvoorziening van € 2,2 miljoen. Hoewel de formele besluitvorming na jaareinde heeft plaatsgevonden, waren de belangrijkste uitgangspunten gedurende 2019 reeds bekend en aangeboden aan de raad. Als zodoende is de aanvulling op de verliesvoorziening verwerkt in de jaarcijfers over 2019. Wij zijn akkoord met deze verwerkingswijze.

Project Heesch-West op naar definitief bestemmingsplan en MER in 2020

In 2019 zijn het voorontwerpbestemmingsplan en de MER (milieueffectenrapportage) afgerond en gepubliceerd. Hierop zijn veel inspraakreacties ontvangen. De reacties betreffen zorgen over de omgevingseffecten van de bedrijvigheid, verkeer en de windturbines. Hierdoor is besloten om in de vervolgfase naar het ontwerpbestemmingsplan en de aanvulling op de MER meer tijd te nemen voor aanvullende omgevingscommunicatie, participatie en onderzoeken. Afronding van het

ontwerpbestemmingsplan en de aanvulling van de MER worden nu beoogd in het 3e kwartaal 2020. Hierdoor is de uitgifte van gronden nog niet gestart zoals gepland eind 2019. Aan de andere kant is er concrete belangstelling bij bedrijven om zich op Heesch-West te vestigen.

De grondexploitatie van Heesch-West is ultimo 2019 geactualiseerd. De totaal ingerekende kosten zijn ten opzichte van 2018 gestegen met 2,8%, deze zijn te verklaren door een nieuwe begroting voor de GR-uitvoeringskosten en een actualisatie van de kosten voor het bouw- en woonrijp maken op basis van de actualisatie van de plannen.. De totale begrote opbrengsten zijn gestegen met 4,3%. Dit is met name te verklaren door een stijging van de nog te realiseren opbrengsten op basis van een recent taxatierapport.

De actualisatie en ontwikkelingen hebben op het eindsaldo per ultimo 2029 geen significante impact. Het verwachte verlies van € 43,7 miljoen (eindwaarde) is nog steeds actueel. Het aandeel van gemeente Oss in het project is 30%. De gemeente heeft daarvoor een voorziening van € 13,1 miljoen opgenomen.

Wij kunnen instemmen met de actualisatie van de onderliggende grondexploitatie berekening

 Introductie Kernboodschappen Uitkomsten controle

Jaarverslag

Jaarrekening

WNT

SiSa

 Interne beheersing Ontwikkelingen Bijlagen

Schattingen ruimtelijk domein zijn evenwichtig

Bij het opstellen van de jaarrekening maakt het college belangrijke schattingen. We hebben de schattingen die het college heeft gemaakt bij het opstellen van de jaarrekening 2019 beoordeeld. Onderstaande tabel geeft een overzicht van onze bevindingen met de bijbehorende motivering.

Schatting	Beoordeling 2019	Beoordeling 2018	Toelichting
Waardering materiële vaste activa	●	●	Aan de wijze van afschrijvingen op materiële vaste activa ligt het activabeleid van de gemeente ten grondslag. De gehanteerde afschrijvingspercentages zijn afgestemd op de economische levensduur van de materiële vaste activa en daarmee aanvaardbaar.
Waardering vastgoed	●	●	Samen met de gemeente is een analyse uitgevoerd op de waardering van het gemeentelijk vastgoed. Op basis hiervan is een afwaardering in 2019 niet aan de orde.
Waardering grondexploitaties	●	●	Zie voor toelichting hier .
Juistheid en volledigheid voorziening onderhoud	●	●	Wij hebben de onderhoudsvoorziening doorlopen en de onderbouwingen, met name de feitelijke lasten en onderhoudsplannen, gecontroleerd. Hieruit komen geen bijzonderheden
Juistheid en volledigheid voorzieningen riolering/afvalstoffenheffing	●	●	Per 2018 is het GRP herzien en de voorziening opnieuw doorgerekend. Dit plan is correct verwerkt in de cijfers van 2019. Ten aanzien van de andere voorzieningen hebben wij geen bijzonderheden geconstateerd en kunnen wij instemmen met de uitgangspunten van het management.

Controleverschil

Voorzichtig

Evenwichtig

Optimistisch

Controleverschil

5iiiiii

De parameters voor de grondexploitaties zijn evenwichtig ingeschat

De waardering van uw grondexploitaties is voor een groot deel afhankelijk van schattingen. Om inzicht te krijgen in de financiële risico's stelt de gemeente exploitatieoverzichten op, de zogenaamde jaarschijven, waarin een schatting is opgenomen van de te maken

kosten en opbrengsten. Aan deze schattingen liggen diverse parameters en uitgangspunten ten grondslag. Wij hebben de gehanteerde uitgangspunten en parameters beoordeeld. In onderstaande tabel zijn onze bevindingen weergegeven.

Schatting	Beoordeling 2019	Beoordeling 2018	Toelichting
Gehanteerde rekenrente	●	●	De gehanteerde rekenrente ligt op 1,2%. Uit een herrekening door de gemeente is gebleken dat de feitelijk rente uitkomt op 1,02% en is daarmee doorgevoerd.
Kostenstijging	●	●	De externe en interne kostenstijgingen zijn vastgesteld op 1,5% voor 2019 en 2% voor 2020 en verder. Dit is in lijn met 2018. Wij beschouwen deze uitgangspunten als evenwichtig.
Opbrengstenstijging	●	●	De opbrengstenstijging is vastgesteld op 1% voor industrie en 1,5% voor woningbouw vanaf 2021. Dit is in lijn met 2018 en evenwichtig.
Gehanteerde programmering	●	●	De gemeente heeft rekening gehouden met woonwensen in de regio, resultaten uit het verleden en de toekomstige verwachte behoefte.
Verkooprijzen	●	●	De verkoopprijzen bepaalt de gemeente per exploitatie door middel van de taxatiecommissie. Het is de gemeente toegestaan om een beperkte afwijking van deze prijzen te hanteren afhankelijk van bepaalde variabelen, zoals de ligging van de kavel.

Controlevershil

Voorzichtig

Evenwichtig

Optimistisch

Controlevershil

 Introductie Kernboodschappen Uitkomsten controle

Jaarverslag

Jaarrekening

WNT

SiSa

 Interne beheersing Ontwikkelingen Bijlagen

Uw bedrijfsvoering is in beweging

Geen activering directe uren MVA

Gemeente Oss kiest ervoor om directe uren met betrekking tot investeringen in de activa niet te activeren. Hierin wordt (bewust) afgeweken van de uitwerking van de notitie materiële activa van de commissie BBV. Op basis van de uitgevoerde analyse moeten op basis van de notitie directe uren met betrekking tot projectuitvoering geactiveerd worden als onderdeel van de vervaardigingsprijs van de activa. De geschatte impact van het niet activeren is €217.000. Dit hebben wij besproken en als een fout beoordeeld.

Aanpassing rekenrente APPA voorziening

De pensioenvoorziening voor politieke ambtsdragers (APPA) wordt jaarlijks herzien op basis van externe actuariële berekeningen. Landelijk zien wij een forse daling in de rekenrente welke hierbij gehanteerd worden. Voor gemeente Oss resulteert deze aangepaste rekenrente in een dotatie van op pensioenvoorziening van € 0,7 miljoen.

Verrekening claim Attero

Het juridische geschil tussen Omgevingsdienst Brabant Noord (OBDN) en Attero is gedurende 2019 beslecht met een boete te voldoen aan Attero. Hiervan is een deel in rekening gebracht aan gemeente Oss. Deze is per jaareinde voor een totaal van € 385.000 verantwoord als voorschot, daar onenigheid bestaat in de gehanteerde verdelingsmethodiek (inwoners of hoeveelheid geleverd afval) met de deelnemende gemeenten in de Omgevingsdienst. Gemeente Oss heeft als standpunt dat de verrekening op basis van de hoeveelheid afval het meest gerechtvaardigd is. Voorzichtigheidshalve is hierop een voorziening voor oninbaarheid opgenomen. Wij zijn akkoord met deze verwerkingwijze.

Structuurwijziging Pivot Park doorgevoerd in 2019

In 2019 heeft een structuurwijziging in de governance van het Pivot Park plaatsgevonden. Hierbij is gemeente Oss direct deeleigenaar geworden van

Pivot Park Holding B.V. en is de deelneming in OLSP Vastgoed B.V. komen te vervallen. Pivot Park Holding B.V. heeft een negatieve algemene reserve en negatief verwachte resultaten. Deze deelneming is binnen de jaarrekening volledig voorzien. Wij zijn akkoord met deze verwerkingwijze.

Uitkomsten werkzaamheden EU-aanbestedingen

Uit de werkzaamheden met betrekking tot het voldoen aan de Europese aanbestedingsregels is één bevinding geconstateerd, waarbij een contract terecht niet Europees is aanbesteed. Het gaat om de inkoop van elektronica met een waarde van €427.000. Eind 2019 heeft de gemeente hiervoor een aanbesteding in de markt gezet. Echter de bestedingen tot dat moment zijn als onrechtmatig aangemerkt. Zijn bevindingen naar voren gekomen.

Financiering en bevinding in rentetoe rekening

Conform de Notitie Rente van Commissie BBV neemt gemeente Oss jaarlijks een renteschema op in haar begroting en jaarrekening. Op basis van dit renteschema wordt rente toegerekend aan de diverse programma's. Uitgangspunt is dat de begrote rente niet meer dan 25% af wijkt van de werkelijkheid om in de jaarrekening de begrote rente te mogen toepassen. Over 2019 bleek de afwijking tussen begrote en werkelijke rente 28,1%. De overschrijding boven 25% omvat een bedrag van € 84.000. Deze is derhalve als ongecorrigeerde fout aangemerkt, in de toerekening van de lasten.

Doorontwikkeling systeem financiële administratie

Momenteel onderzoekt gemeente Oss mogelijkheden voor de doorontwikkeling van het systeem financiële administratie. Wij adviseren hierbij om rekening te houden met de inrichting van de minimale IT beheersmaatregelen. Daarbij geeft het een kans om te onderzoeken hoe geautomatiseerde controles handmatige controles kunnen vervangen. Wij gaan hierover graag met u in gesprek.

 Introductie Kernboodschappen Uitkomsten controle

Jaarverslag

Jaarrekening

WNT

SiSa

 Interne beheersing Ontwikkelingen Bijlagen

Schattingen domein bedrijfsvoering zijn evenwichtig

Bij het opstellen van de jaarrekening maakt het college belangrijke schattingen. We hebben de schattingen die het college heeft gemaakt bij het opstellen van de jaarrekening 2019 beoordeeld.

Onderstaande tabel geeft een overzicht van onze bevindingen met de bijbehorende motivering.

Schatting	Beoordeling 2019	Beoordeling 2018	Commentaar
Waardering financiële vaste activa	●	●	Wij hebben geen bijzonderheden geconstateerd ten aanzien van de waardering.
Waardering debiteuren en overige uitzettingen	●	●	Het college heeft voor de verschillende debiteuren en overige uitzettingen een inschatting gemaakt ten aanzien van de inbaarheid. Hier zijn geen bijzonderheden geconstateerd.
Juistheid en volledigheid overige voorzieningen	●	●	Wij hebben geen bijzonderheden geconstateerd ten aanzien van de waardering.
Volledigheid overlopende passiva en overige schulden	●	●	Wij hebben geen bijzonderheden geconstateerd ten aanzien van de waardering.

Controleverschil

Voorzichtig

Evenwichtig

Optimistisch

Controleverschil

5iiiiiiii

Introductie

Kernboodschappen

Uitkomsten controle

Jaarverslag

Jaarrekening

WNT

SiSa

Interne beheersing

Ontwikkelingen

Bijlagen

Begrotingsrechtmatigheid is toegelicht in de jaarrekening

Een onderdeel van onze rechtmatigheidscontrole betreft de naleving van het budgetrecht van de raad. Is op programma of kredietniveau niet meer besteed dan waar u als raad toe besloten heeft. Overschrijdingen zijn in sommige gevallen onrechtmatig.

Onderstaand hebben wij de overschrijdingen opgenomen en weergegeven of deze wel of niet meewegen in ons oordeel bij de jaarrekening.

Programma/krediet	Lasten werkelijk (x €1.000)	Overschrijding ten opzichte van begroting (na wijziging) / krediet (x €1.000)	Telt overschrijding mee voor het oordeel?	Toelichting
4. Dynamisch stadscentrum	3.507	904	Nee	Uitkomst van actualisatie grondexploitatie Walkwartier
5. Zuinig op ons klimaat	40.254	3.439	Nee	Verwerking lasten op basis van gerechtelijke uitspraak
8. Aantrekkelijk wonen in Oss	21.067	4.445	Nee	Betreffen mutaties in de grondexploitaties
10. Besturen in verandering van tijden	36.850	1.751	Nee	Tegenover de hogere lasten staan hogere baten.

Kolom primitieve begroting in de jaarrekening sluit niet met de primitieve begroting

Bij de aansluiting van de kolom primitieve begroting in de jaarrekening hebben wij geconstateerd dat deze kolom niet aansluit met de primitieve begroting 2019. Dit is veroorzaakt doordat bij de tweede marap nog begrotingswijzigingen zijn geboekt in LIAS maar niet in het primitieve document zijn verwerkt. In de jaarrekening is het verschil inzichtelijk gemaakt en toegelicht. Derhalve kunnen wij instemmen met deze verwerkingswijze.

De kengetallen laten een overwegend positieve ontwikkeling zien

Analyse kengetallen

De dalende netto schuldquote en stijgende solvabiliteit laten een verbetering in de financiële positie zien. Deze kengetallen laten zien dat de gemeente met voldoende eigen middelen gefinancierd zijn.

Het kengetal grondexploitaties geeft de verhouding weer tussen de boekwaarde grondexploitaties en de totale baten van de gemeente Oss. De belangrijkste mutaties in de boekwaarde zijn toegelicht in het onderdeel [ruimtelijk domein](#). De daling wordt veroorzaakt door de omvang van de grondverkoop gedurende het boekjaar, met in bijzonder het distributiecentrum op project Vorstengrafdonk.

Het is aan de gemeenteraad om de belastingtarieven vast te stellen. De gemeente heeft nog ruimte om de belastingen te kunnen verhogen om financiële risico's af te dekken, mocht dat nodig gaan zijn.

De structurele exploitatieruimte laat ten opzichte van 2018 een stijging zien. Een negatieve structurele exploitatieruimte betekent dat de structurele lasten niet gedekt worden met structurele baten. De positieve waarde voor gemeente Oss toont dat de gemeente ruimte heeft om structurele tegenvallers op te vangen.

Prioriteitenlijst in realisatie begrotingsdoelstellingen onderhanden

Uit de doelstellingen van de begroting 2020 en ook uit de analyse van de realisatie versus de begroting van de jaarrekening 2019 blijkt dat het voor de gemeente niet mogelijk is alle gestelde taken en doelstellingen te realiseren.

De gemeenteraad heeft hierop de opdracht gegeven om te gaan kiezen in prioriteiten. De gemeenteraad wil dan in de positie zijn om keuzes te maken. Het overzicht als basis om keuzes te maken is in ontwikkeling. Daarbij wordt ook de benodigde formatie in medewerkers in kwaliteit en kwantiteit in kaart gebracht om na te gaan of aanvulling noodzakelijk is.

Hierop is de eerste basis reeds gelegd. Echter heeft in licht van de huidige Covid-19 uitbraak nog geen verdere besluitvorming plaatsgevonden. Verwacht wordt hier bij de opstelling van de kadernota een vervolg op komt.

Kengetallen	Gemeente Oss		Landelijk	
	2019	2018	2019*	2018
Netto schuldquote	35,46%	43,9%	68%	56%
Netto schuldquote gecorrigeerd	25,86%	32,6%	61%	48%
Solvabiliteit	38,33%	36,2%	33%	35%
Grondexploitaties	8,47%	14,5%	15%	14%
Belastingcapaciteit	95,54%	95,0%	102%	102%
Structurele exploitatieruimte	1,61%	1,3%	0,46%	0,46%

* op basis van de begroting 2019

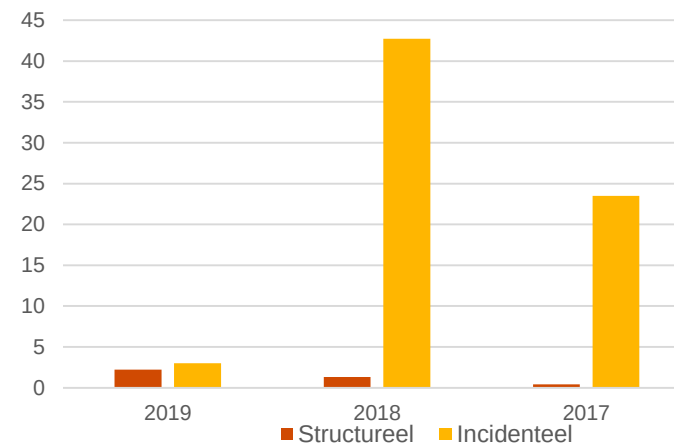
Het weerstandsvermogen is verschoven ten opzichte van voorgaand jaar

De opgenomen tabel laat de verhouding zien tussen de geïnventariseerde risico's en het weerstandsvermogen. Gemeente Oss maakt in het bepalen van de risico's en het weerstandsvermogen een uitsplitsing naar de incidentele en structurele elementen. Uitgangspunt is dat de weerstandsratio minimaal 1 is.

Hier is zichtbaar dat het weerstandsvermogen van voldoende omvang is om de gekwantificeerde risico's te ondervangen. Er vond een daling plaats binnen incidentele weerstandscapaciteit en een stijging in de structurele weerstandscapaciteit.

Ten opzichte van voorgaand jaar zien we met name een toename op risico's in jeugdzorg vanaf 2021 en de prioriteiten in de organisatie. Derhalve is een afname van de incidentele weerstandsratio zichtbaar. Voor de inschatting van de structurele risico's is deze in lijn met 2018. Ook gekeken naar de systematiek en de capaciteit reserves ABR en Heesch West gekoppeld.

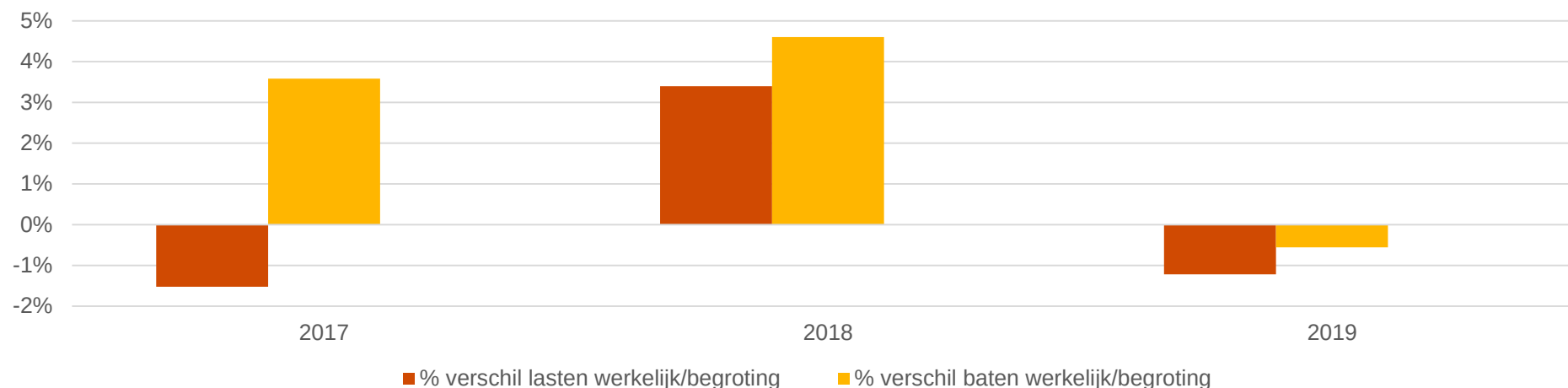
Weerstandsratio

Omschrijving	Structureel	Incidenteel
Geïnventariseerde risico's	€2.500.000	€ 8.100.000
Weerstandscapaciteit	€5.600.000	€ 24.200.000
Weerstandsratio	2,22	3,00

De realisatie ligt in lijn met de begroting

In bovenstaand overzicht zijn de gerealiseerde baten en lasten (voor reservemutaties) vergeleken ten opzichte van de begroting met de jaren 2017 en 2018. Het resultaat voor mutaties reserves laat in 2019 een negatief saldo van €576.000 zien. In de primitieve begroting was uitgegaan van een nadelig saldo van €2.588.000 en in de begroting na wijzigingen €7.041.000 negatief. De belangrijkste verschillen ten opzichte van de begroting na wijziging zijn toegelicht in de jaarrekening bij samenvattend financieel beeld. De belangrijkste elementen hieruit zijn:

Voordelen:

- Lagere lasten programma zorg en welzijn: €1.078.000
- Lagere lasten arbeidsparticipatie €667.000
- Hogere inkomsten leges omgevingsvergunningen €989.000
- Voordeel op de algemene uitkering €976.000
- Vrijval stelpost loon- en prijscompensatie €976.000

Nadelen:

- Voorschot Attero inzake afvalinzameling €860.000
- Hogere lasten inzake voorziening APPA €556.000

Daarnaast is voorgesteld om voor een bedrag van €2 miljoen concrete projecten over brengen naar 2020 en te bestemmen voor de uitvoering van deze projecten omdat deze niet in 2019 zijn uitgevoerd. Voor de keuzes en prioriteiten hierbij in combinatie met de werkdruk voor de ambtelijke organisatie wordt een prioriteitenlijst voorbereid. Voor de toelichting wordt verwezen naar de toelichting bij [de kengetallen](#).

De bezoldiging van uw topfunctionarissen is juist verantwoord in de WNT-bijlage

Als onderdeel van onze controle hebben wij de nalevering van de Wet Normering Topinkomens (WNT) gecontroleerd. Uit onze controle blijken geen bevindingen. Op grond van de wet zijn de griffier en de gemeentesecretaris aangewezen aan topfunctionaris. Hun bezoldiging is juist en volledig verantwoord in de bijlage WNT in uw jaarstukken.

Wilt u meer weten over de WNT? Kijkt u dan op: <https://www.topinkomens.nl>

Met ingang van 2020 is in de WNT een aantal wijzigingen doorgevoerd

De belangrijkste wijzigingen zijn:

- De wettelijke maximale bezoldiging voor topfunctionarissen is aangepast van € 194.000 in 2019 naar € 201.000 in 2020.
- In de Uitvoeringsregeling WNT 2020 is nieuw opgenomen dat de bezoldiging die een topfunctionaris ontvangt voor werkzaamheden bij een gelieerde rechtspersoon, en/of de bezoldiging die een topfunctionaris ontvangt uit hoofde van een andere, niet als topfunctionaris uitgeoefende functie, in de WNT-verantwoording moet worden opgenomen. Hiervoor heeft BZK in zijn verantwoordingsmodel WNT 2019 al een nieuwe tabel 1E opgenomen. De verwachting is dat deze tabel ook in het model 2020 zal worden opgenomen.

Bijlage Wet Normering Topinkomens (WNT)

	U heeft twee topfunctionarissen verantwoord in de jaarrekening 2019
	Alle topfunctionarissen zijn in loondienst. Gedurende het jaar hebben er geen wijzigingen in topfunctionarissen plaatsgevonden
	U heeft in 2019 geen ontslagvergoedingen boven de WNT-grens uitgekeerd

De controleverklaring bevat een paragraaf inzake overige aangelegenheden over de anticumulatie-bepaling WNT

Met ingang van 2018 gelden nieuwe WNT-regels voor de samenloop van topfuncties bij verschillende WNT-instellingen. Deze anticumulatie-bepalingen regelen dat de som van de bezoldigingen van iemand die uitvoerende topfuncties uitoefent bij meerdere rechtspersonen of instellingen, niet hoger mag zijn dan het van toepassing zijnde bezoldigings-maximum. In overeenstemming met het Controleprotocol WNT 2019 hebben wij geen controle uitgevoerd op de naleving van deze anticumulatiebepalingen. Dit hebben wij in onze controleverklaring bij uw jaarrekening in een paragraaf inzake overige aangelegenheden tot uitdrukking gebracht.

 Introductie Kernboodschappen Uitkomsten controle

Jaarverslag

Jaarrekening

WNT

SiSa

 Interne beheersing Ontwikkelingen Bijlagen

Geen bevindingen in de SiSa-bijlage

Wij hebben in onze controle specifieke werkzaamheden verricht om een oordeel te kunnen geven over de getrouwheid en rechtmatigheid van de financiële verantwoordingsinformatie in de SiSa bijlage bij de jaarrekening 2019.

Voor de bevindingen uit onze controle gelden op grond van het Besluit accountantscontrole decentrale overheden ('BADO') zwaardere rapporteringstoleranties dan voor andere onderdelen van de reguliere jaarrekening.

De rapporteringstolerantie is per specifieke uitkering:

- € 12.500 indien de omvangsbasis kleiner dan of gelijk is aan € 125.000;
- 10% indien de omvangsbasis groter dan € 125.000 en kleiner dan of gelijk is aan € 1.000.000;
- € 125.000 indien de omvangsbasis groter is dan € 1.000.000.

De rapporteringstolerantie heeft geen consequenties voor de omvang en aard van de controle van specifieke uitkeringen. In de [volgende tabel](#) hebben wij onze bevindingen per specifieke uitkering opgenomen.

- Introductie
- Kernboodschappen
- Uitkomsten controle
 - Jaarverslag
 - Jaarrekening
 - WNT
 - SiSa
- Interne beheersing
- Ontwikkelingen
- Bijlagen

Nr	Naam specifieke uitkering	Totale fout of onzekerheid per specifieke uitkering	Totale omvang van de fout of de onzekerheid (in €)	Toelichting fout/onzekerheid
D8	Onderwijsachterstandenbeleid 2019-2022 (OAB)	N.v.t.	N.v.t.	Niet van toepassing
E3	Subsidieregeling sanering verkeerslawaaï	N.v.t.	N.v.t.	Niet van toepassing
G2	Gebundelde uitkering op grond van artikel 69 Participatiewet gemeentedeel 2019	N.v.t.	N.v.t.	Niet van toepassing
G3	Besluit bijstandsverlening zelfstandigen 2004 (exclusief levensonderhoud beginnende zelfstandigen) gemeente 2019	N.v.t.	N.v.t.	Niet van toepassing
H4	Specifieke uitkering Sport	N.v.t.	N.v.t.	Niet van toepassing

De strekking van de verklaring bij de jaarrekening (inclusief de SiSa-bijlage) is goedkeurend inzake de getrouwheid en rechtmatigheid

 Introductie Kernboodschappen Uitkomsten controle **Interne beheersing**

Kwaliteit

Fraude en wet- en regelgeving

 Ontwikkelingen Bijlagen

Kwaliteit van uw interne beheersing

Wij hebben geen nieuwe significante tekortkomingen in de interne beheersing geconstateerd.

We hebben een toelichting opgenomen op de status van de beheersing van uw processen.

Voor zover wij bevindingen hebben in de controle met betrekking tot de betrouwbaarheid en continuïteit van uw geautomatiseerde gegevensverwerking, melden wij die. Wij hebben er geen specifiek onderzoek naar gedaan. Bij onze controle is in dit opzicht niets naar voren gekomen.

Introductie

Kernboodschappen

Uitkomsten controle

Interne beheersing

Kwaliteit

Fraude en wet- en regelgeving

Ontwikkelingen

Bijlagen

De interne beheersing is van goed niveau

In onze rapportage interim bevindingen van 22 oktober 2019 hebben wij ons beeld gegeven op de interne beheersing van uw gemeente. Conform de afgelopen jaren kan geconcludeerd worden dat de interne beheersing van gemeente Oss op orde is, waarbij we tevens zien dat een aantal bevindingen inmiddels adequaat is opgevolgd. Hierbij concluderen wij dat de afdeling F&C een belangrijke factor is in de aansturing en ontwikkeling hiervan. Ook richting de rechtmatigheidsverantwoording zien we dat de organisatie dit actief heeft opgepakt en bewust de keuze heeft gemaakt voor de vorm waarop zij dit wilt gaan invullen.

Om de interne controles zichtbaar te maken werkt Oss aan de inrichting van het Key Control Dashboard. Een proces verbeterteam werkt aan het digitaler en betrouwbaarder maken van de interne en externe dienstverlening. Hierbij adviseren wij om ook de digitalisering van de interne beheersmaatregelen in de primaire processen expliciet mee te nemen.

In de tabel hiernaast hebben wij kort per proces inzichtelijk gemaakt wat de status is van de interne beheersing.

Klik hier voor een toelichting op het lines of defence model.

Legenda

- In opzet ontoereikend
- ◐ In opzet toereikend, maar één of meerdere beheersmaatregelen bestaan in de praktijk niet
- Proces is adequaat opgezet en beheersmaatregelen bestaan
- ◆ Niet van toepassing

BEDRIJFSVOERING	Proces	Line of defence			Tov 2018
		1	2	3	
	Inkopen en betalingen	◐	●	●	➔
	Aanbestedingen	●	●	●	➔
	Salarissen	●	●	●	➔
	Inkomende subsidies	●	●	●	➔
	IT	◐	◐	◐	➔
FYSIEK	Proces	Line of defence			Tov 2018
		1	2	3	
		●	●	●	➔
		●	●	●	➔
SOCIAAL	Proces	Line of defence			Tov 2018
		1	2	3	
		●	●	●	➔
SOCIAAL	Proces	Line of defence			Tov 2018
		1	2	3	
		●	●	●	➔
		●	●	●	➔
SOCIAAL	Proces	Line of defence			Tov 2018
		1	2	3	
		●	●	●	➔
		●	●	●	➔

Wat is het lines of defence model?

Onze controleaanpak is naast het controleren van de jaarrekening gericht op het verbeteren van uw bedrijfsvoering inclusief digitalisering hiervan. In onze controle hanteren wij daarvoor het '3 lines-of-defence' model. Dit model geeft handvatten om te beoordelen waar in de interne beheersing risico's worden ondervangen:

- In de **eerste lijn**: in het primaire proces, onder verantwoordelijkheid van de proceseigenaar.
- In de **tweede lijn**: in de ondersteunende processen zoals financiën en control, waar checks and balances ingericht zijn om fouten te signaleren.
- In de **derde lijn**: in uw verbijzonderde interne controle achteraf.

Wij rapporteren via het push-left principe

Het push-left principe is er op gericht de interne beheersing in de 1e en 2e lijn te optimaliseren. Dit vanuit het uitgangspunt dat fouten voorkomen beter is dan achteraf constateren. Indien er tekortkomingen zijn in de interne beheersing in de 1e en 2e lijn, dan zullen wij deze daarom rapporteren als bevinding, ook als deze in de 3e lijn middels verbijzonderde interne controle ondervangen worden.

 Introductie Kernboodschappen Uitkomsten controle Interne beheersing

Kwaliteit

Fraude en wet- en regelgeving

 Ontwikkelingen Bijlagen

Overige ontwikkelingen interne beheersing

Covid-19 crisis raakt de manier van werken en heeft impact op cyber security

De huidige Covid-19 crisis heeft grote impact op de manier waarop medewerkers hun dagelijks werk uitvoeren. Zo werken medewerkers gedwongen thuis via een beveiligde VDI verbinding en is extra capaciteit georganiseerd ter uitbreiding van de bestaande faciliteiten. Elke gebruiker die niet kantoor werkt, logt in door middel van twee-factor authenticatie. Voor het samenwerken op afstand maakt de gemeente gebruik van Microsoft Teams. Wij hebben vernomen dat medewerkers actief zijn geïnformeerd over het gebruik van Microsoft Teams en de risico's van het gebruik van andere soortgelijke oplossingen. Gemeente Oss was al voornemens om Microsoft Teams in gebruik te gaan nemen gedurende 2020. Dit programma is als gevolg van de crisis versneld geïmplementeerd.

We zien dat kwaadwillenden gebruik maken van de onzekerheid en de unieke situatie, waar organisaties soms niet op voorbereid zijn. De juiste aandacht voor cyber risico's, voorkomt dat organisaties op een later tijdstip in de problemen komen. Wij hebben vernomen dat bestaande beheersmaatregelen en processen om de cyber incidenten te monitoren actief blijven. Gemeente Oss geeft aan dat Covid-19 tot op heden niet geleid heeft tot inbreuken in systemen van de gemeente als gevolg van bijvoorbeeld phishing.

Wij adviseren de komende periode aandacht te blijven geven aan:

- Het beveiligen en veilig houden van digitale werkplekken;
- Het waarborgen van de continuïteit van kritische cybersecurity functies en activiteiten;
- Monitoren en counteren van nieuwe cyber bedreigingen die misbruik willen maken van de huidige situatie (bijvoorbeeld door middel van phishing);
- Het waarborgen dat beheersmaatregelen binnen primaire en ondersteunende processen adequaat blijven werken door mogelijke veranderingen in de logische beveiliging als gevolg van online (thuis) werken.

Geen nieuwe IT-bevindingen rondom de algemene IT-beheersmaatregelen ten opzichte van interim-rapportage

In onze rapportage interim bevindingen 2019 hebben wij onze bevindingen gerapporteerd omtrent de algemene IT-beheersmaatregelen (IT General Controls) rondom Coda en GWS4all alsmede over informatiebeveiliging en privacy.

Doorontwikkeling IT-omgeving

In het afgelopen jaar zijn de eerste stappen gezet in concretisering en uitvoering van het informatiebeleidsplan. De uitvoering van dit informatiebeleidsplan bestaat uit 3 sporen:

1. We brengen de basis op orde, zodat we ons werk goed kunnen doen
2. We maken gebruik van Samen Organiseren, zodat we het wiel niet opnieuw hoeven uit te vinden
3. We maken uitvoeringsplannen per domein om voorbereid te zijn op specifieke ontwikkelingen in die domeinen

Informatievoorziening is een integraal onderdeel van de gemeentelijke processen geworden. Zonder de informatievoorziening is het uitvoeren van een proces niet mogelijk. De kosten van ICT om de basis op orde te krijgen nemen daardoor toe en ook technologieën als Cloud worden hierin meegenomen, denk aan abonnementen in plaats van investeringen.

Om aan te sluiten bij landelijke ontwikkelingen (spoor 2), zoals Common Ground en de omgevingswet moet grip zijn op de interne bedrijfsvoering van ICT. Daarvoor zijn projecten opgestart in relatie tot het veilig en up-to-date gebruik van gegevens in processen, het koppelen van applicaties ten behoeve van ketensamenwerking en het uitwerken van een Cloudstrategie.

Om aansluiting bij de verschillende domeinen te krijgen (spoor 3) is een analyse gemaakt van de verschillende afdelingsplannen. Dit spoor heeft een sterke relatie met spoor 1 en 2 waarin ook de nodige verbindingen worden gelegd met de domeinen.

 Introductie Kernboodschappen Uitkomsten controle Interne beheersing

Kwaliteit

Fraude en wet- en regelgeving

 Ontwikkelingen Bijlagen

Fraude, omkoping en corruptie en naleving van wet- en regelgeving

Verantwoordelijkheden van het management

De primaire verantwoordelijkheid voor het voorkomen en opsporen van fraude en niet-naleving van wet- en regelgeving berust bij degenen die belast zijn met het bestuur van de gemeente en het management.

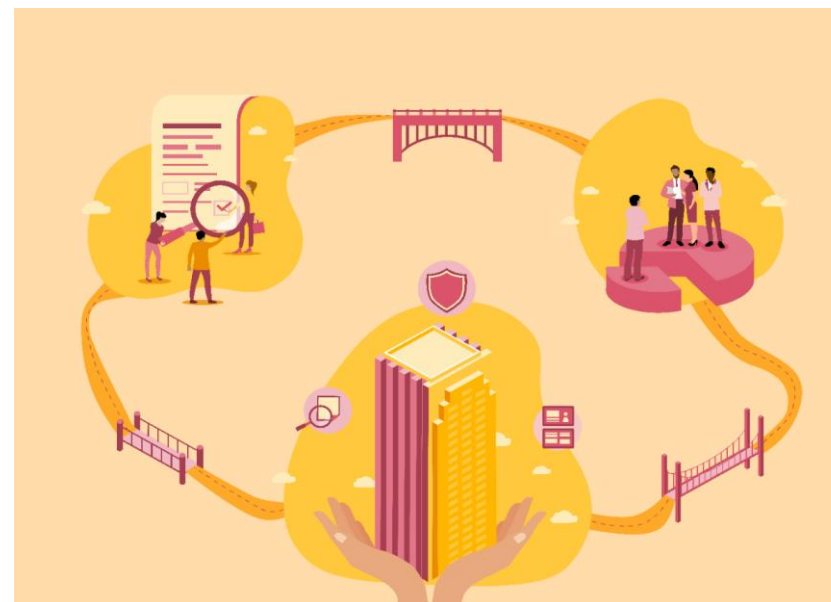
Als uw accountant is het onze verantwoordelijkheid om onze controle te plannen en uit te voeren om redelijke zekerheid te krijgen dat de jaarrekening als geheel geen materiële onjuistheden bevat, of die nu worden veroorzaakt door fraude of door fouten, rekening houdend met het toepasselijke wet- en regelgevende kader. Door de inherente beperkingen van een controle is het risico onvermijdelijk dat sommige materiële onjuistheden in de jaarrekening onopgemerkt blijven.

Een beschrijving van onze doelstelling in dit verband vindt u [hier](#).

Onze evaluatie van interne beheersing met betrekking tot frauderisico's

Onze bevindingen met betrekking tot de interne beheersing betreffende fraude en niet-naleving van wet- en regelgeving vindt u [hier](#).

Tijdens de controle van de jaarrekening 2019 zijn geen aanwijzingen van fraude onder onze aandacht gekomen.

 Introductie Kernboodschappen Uitkomsten controle Interne beheersing

Kwaliteit

Fraude en wet- en regelgeving

 Ontwikkelingen Bijlagen

Fraude, omkoping en corruptie en naleving van wet- en regelgeving

Geen indicaties voor fraude, omkoping of corruptie geconstateerd.

Tijdens de controle van de jaarrekening 2019 zijn geen gevallen fraude, omkoping of corruptie onder onze aandacht gekomen.

Op basis van onze frauderisicobeoordeling hebben wij de volgende controlewerkzaamheden uitgevoerd:

- Het uitvoeren van een risicoanalyse per proces waarin de drie kenmerken van fraude: rationalisatie, druk en gelegenheid zijn afgezet tegen de kans en de impact.
- Frauderisico besproken met rekeningcommissie, college, directie.
- We hebben beoordeeld of nevenfuncties van het college en de directie aanleiding gaven tot een verhoogd risico.
- We hebben beoordeeld of er signalen zijn voor een verhoogd risico op fraude vanuit notulen, persberichten en andere (openbare) publicaties.
- Wij hebben ongebruikelijke boekingen (boekingen buiten het normale proces om) in uw administratie gecontroleerd.
- Jaarlijks wordt in het kader van onvoorspelbaarheid een proces of transactie nader geanalyseerd. Dit jaar hebben we specifiek gekeken naar functiescheiding bij omgevingsvergunningen.
- Daarnaast hebben wij de aanbestedingen onder de Europese aanbestedingsgrens nader getoetst op het voldoen aan de procedure en de aanwezigheid van functiescheiding.

Uit bovenstaande werkzaamheden zijn geen indicaties gebleken voor fraude, omkoping of corruptie.

- Introductie
- Kernboodschappen
- Uitkomsten controle
- Interne beheersing
- Ontwikkelingen
 - Speerpunten
 - Vooruitblik
 - Rechtmatigheidsverantwoording
 - Duurzaamheid
- Bijlagen

Ontwikkelingen voor uw organisatie

We hebben belangrijke ontwikkelingen in wet- en regelgeving met de organisatie en auditcommissie/raad besproken. Via onze rapportages brengen wij u onze observaties en aanbevelingen over status en voorgang die u treft ten aanzien van deze ontwikkelingen.

- Introductie
- Kernboodschappen
- Uitkomsten controle
- Interne beheersing
- Ontwikkelingen
- Speerpunten
- Vooruitblik
- Rechtmatigheidsverantwoording
- Duurzaamheid
- Bijlagen

Speerpunten van de raad

In onze natuurlijke adviesrol dragen wij bij aan het verder versterken van de kaderstellende en controlerende rol van de rekeningcommissie. In de boardletter hebben we gerapporteerd over de opzet van de beheersing van de bestemmingsreserves.

Als onderdeel van het accountantsverslag hebben wij afgesproken in te gaan op een grote reserve om weer te geven wat de begrote bestedingen waren in relatie tot de werkelijke bestedingen.

Hierbij de uitwerking van de reserve Walkwartier

	Mutatie	Onderbouwing
Beginstand	3.239.242	
Storting	1.157.907	Op basis van nota reserves van 8-11-2019
	47.000	Bijdrage MJC openbare ruimte
Onttrekkingen	81.700 -/-	Onttrekking op basis van werkelijke kosten
	85.904 -/-	VAT kosten inrichtingsplan Walkwartier
	253.942 -/-	Op basis van nota reserves van 8-11-2019
	955.516 -/-	Op basis van bijgewerkt exploitatieplan 31-1-2020
Eindstand	3.067.087	

Introductie
Kernboodschappen
Uitkomsten controle
Interne beheersing
Ontwikkelingen
Speerpunten
Vooruitblik
Rechtmatigheidsverantwoording
Duurzaamheid
Bijlagen

Vooruitblik ontwikkelingen voor gemeente Oss

Nieuwe drempelbedragen voor Europees Aanbestedingen zijn vastgesteld per 1 januari 2020

De nieuwe drempelbedragen voor Europese aanbestedingen zijn vastgesteld per 1 januari 2020 voor een periode voor 2 jaar. De drempelbedragen zijn in vergelijking met 2019 verlaagd door de Europese Commissie.

Voor werken geldt; €5.350.000 (nu €5.548.000)

Voor leveringen en diensten geldt; €214.000 (nu €221.000)

Wijziging in notitie MVA met ingangsdatum begrotingsjaar 2021

In januari 2020 is een nieuwe notitie materiële vaste activa gepubliceerd met als ingangsdatum 1 januari 2020 met uitzondering van de verwerking van achterstallig onderhoud. Vanaf begrotingsjaar 2021 bent u ten aanzien van achterstallig onderhoud verplicht om een voorziening op te nemen. Een negatieve voorziening of een plan om de voorziening in 4 jaar in te lopen binnen de begroting is dan niet meer mogelijk.

Omgevingswet

Wij hebben u eerder geïnformeerd over de omgevingswet per 1 januari 2021. In februari 2020 heeft de VNG een publicatie uitgebracht met de 'minimale acties Omgevingswet'. Deze voorbereidingen moet u minimaal voor 1 januari 2021 hebben getroffen om op 1 januari 2021 te kunnen starten met werken volgens de Omgevingswet. Begin april 2020 is duidelijk geworden dat de invoering van de Omgevingswet minimaal is uitgesteld tot 1 januari 2022.

Middels het programmaplan invoering omgevingswet bestaat een gedetailleerd vastlegging en implementatiestrategie voor de omgevingswet binnen gemeente Oss

De voorbereidingen zijn met name juridisch van aard, maar ook hier zijn inspanningen voor vereist. Daarnaast zijn er voorbereidingen noodzakelijk die niet juridisch verplicht zijn maar wel vereist zijn vanuit bedrijfsmatig opzicht.

Gemeente Oss heeft momenteel de omgevingsvisie nog niet vastgesteld. De verwachting is dat dit in de zomer van 2021 zal plaatsvinden.

- Introductie
- Kernboodschappen
- Uitkomsten controle
- Interne beheersing
- Ontwikkelingen
- Speerpunten
- Vooruitblik
- Rechtmatigheidsverantwoording
- Duurzaamheid
- Bijlagen

U loopt op schema ter voorbereiding op de rechtmatigheidsverantwoording

Vanaf 2021 moet het college een rechtmatigheidsverantwoording afgeven, als onderdeel van de jaarstukken. In onze eerdere rapportage hebben wij u geadviseerd hier alvast op voor te sorteren, omdat dit aandacht en eventuele wijzigingen vereist van uw organisatie.

Zo moet het college met de raad de grens bepalen waarboven het college rechtmatigheidsfouten en onduidelijkheden specifiek moet gaan melden in de verantwoording. Voor de bepaling van de hoogte is relevant welke

informatiepositie de raad wil hebben en welke inspanningen de organisatie moet leveren om die informatie op te stellen en te onderbouwen (in de 1^e en 2^e lijn en door verbijzonderde interne controle).

Wij verwijzen voor meer toelichting naar de BADO-notitie Rechtmatigheidsverantwoording (link).

In onderstaand dashboard ziet u dat gemeente Oss op schema loopt in de voorbereidingen op de rechtmatigheidsverantwoording.

Stappen	Jaar van uitvoering	Status 2019	Toelichting
Opstellen van aanpak	2019		Er wordt reeds uitvoering gegeven aan het bestaande plan van aanpak.
Ambitie bepalen	2019		De bepaalde ambitie ziet toe op het mogelijk maken van een rechtmatigheidsverantwoording in zuivere vorm. Ambtelijk is de uitwerking gereed, maar raad en college moeten hierin nog meegenomen worden.
Inventarisatie huidige stand van zaken interne beheersing	2019		Hierbij dienen huidige IC-plannen als uitgangspunt.
Tussenevaluatie (en bijsturing)	2020		Huidige fase betreft doorontwikkeling en mogelijke implementatie Key Control Dashboard.
Proefdraaien rechtmatigheidsverantwoording	2020	Niet van toepassing	Niet van toepassing in huidige fase

Niet opgepakt
 Onderhanden
 Opgepakt en op schema

 Introductie Kernboodschappen Uitkomsten controle Interne beheersing Ontwikkelingen

Speerpunten

Vooruitblik

Rechtmatigheidsverantwoording

Duurzaamheid

 Bijlagen

Duurzaamheid

De sustainable development goals (SDG's) die de VN in 2015 vaststelde, zijn gericht op de oplossing van de meest urgente mondiale problemen. Die doelstellingen moeten helpen "de wereld te verbeteren" en de agenda voor duurzame ontwikkeling tot 2030 vaststellen. Voor meer informatie zie ook site van de [VNG](https://www.vng.nl).

De VNG heeft alle Nederlandse gemeenten uitgenodigd om zich aan te sluiten bij haar 'Gemeente4GlobalGoals' campagne. Want een belangrijke rol in het behalen van deze duurzame doelstellingen is weggelegd voor gemeenten. De beschikbare opties voor gemeenten bieden zowel kansen als bedreigingen. Een goede meting van gevolgen en goede, betrouwbare interne en externe informatievoorziening inzake doelstellingen en de realisatie ervan, dragen bij aan beter bewustzijn en meer gerichte actie.

Gemeente Oss heeft de global goals van de VNG omarmd als instrument om aan de duurzame ontwikkeling te werken. De global goals worden als kapstok gebruikt in gesprekken met partners. In 2018 heeft Oss de prijs van inspirerende gemeente gewonnen door de vernieuwende aanpak op het gebied van duurzaamheid en de voortrekkersrol van de Osse burgemeester.

Op de site globalgoalsoss.nl worden de initiatieven vanuit de global goals verder toegelicht vanuit een samenwerking in de regio.

 Introductie Kernboodschappen Uitkomsten controle Interne beheersing Ontwikkelingen **Bijlagen**

Materialiteit

Communicatie

Verantwoordelijkheden

Onafhankelijkheid

Ontwikkelingen Accountancy

Bijlagen

In de bijlagen hebben wij informatie opgenomen die wij vanuit de controlestandaarden aan u moet melden.

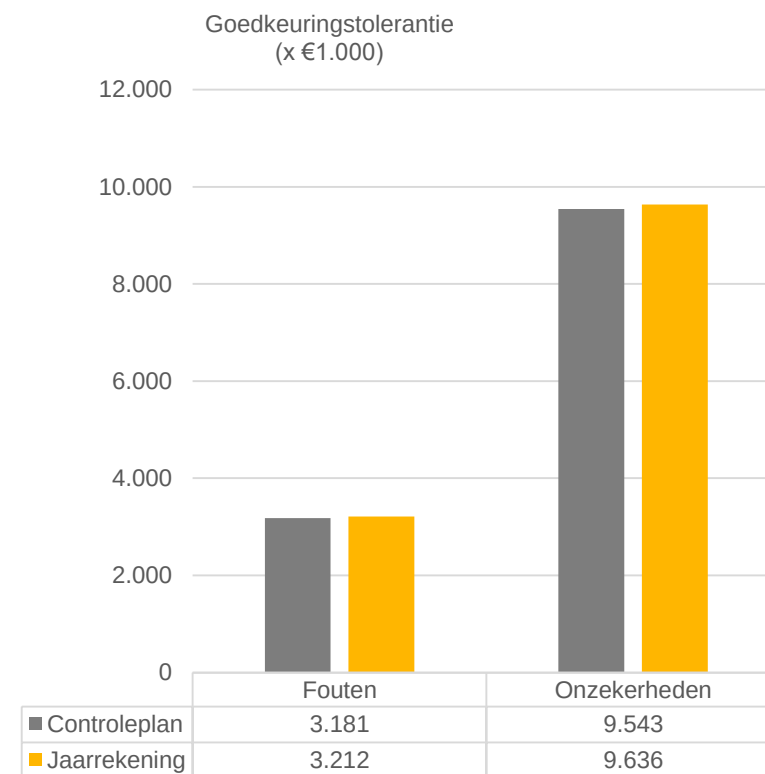

De materialiteit is gedurende de controle nagenoeg gelijk gebleven

De reikwijdte van onze controle wordt beïnvloed door het toepassen van materialiteit. Het begrip ‘materieel’ wordt toegelicht in de paragraaf ‘Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening’ in onze controleverklaring. Afwijkingen worden als materieel beschouwd wanneer redelijkerwijs kan worden verwacht dat ze, elk afzonderlijk of in totaal, gevolgen kunnen hebben voor de economische beslissingen die gebruikers op grond van de jaarrekening nemen.

In het Besluit Accountantscontrole Decentrale Overheden (BADO) zijn de goedkeuringstoleranties bepaald die de accountant ten behoeve van de oordeelsvorming over de jaarrekening van de gemeente hanteert. De grondslag voor het bepalen van deze toleranties betreft de totale werkelijke kosten van de gemeente, inclusief de toevoegingen aan de bestemmingsreserves. Materialiteit bepaalt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en het effect van vastgestelde afwijkingen op onze verklaring.

In ons controleplan hebben wij een materialiteit vastgesteld van €3,1 miljoen. Materialiteit wordt echter geactualiseerd op basis van de feitelijke financiële gegevens en wijzigingen in uw organisatie en omgeving gedurende het hele jaar. Aangezien de werkelijke lasten, inclusief dotaties aan de bestemmingsreserves, in lijn liggen met de initiële begroting waarvan wij onze initiële materialiteit hebben berekend, heeft er op basis van de wettelijke uitgangspunten een minimale aanpassing plaatsgevonden naar €3,2 miljoen.

Introductie

Kernboodschappen

Uitkomsten controle

Interne beheersing

Ontwikkelingen

Bijlagen

Materialiteit

Communicatie

Verantwoordelijkheden

Onafhankelijkheid

Ontwikkelingen Accountancy

Update over onze communicatie met u

Als PwC vinden wij het van belang om u te laten zien op welke wijze wij de belangrijkste voorwaarden en aandachtspunten van de controle hebben gerapporteerd. Deze hebben we opgenomen in onderstaande tabel.

Vereiste communicatie grond van controlestandaarden	Controleplan	Rapportage interim-bevindingen	Accountantsverslag
Mededeling over de verantwoordelijkheden van de accountant.	●		
Bevestiging van de onafhankelijkheid van PwC	●		●
De zaken die zijn aangemerkt als kernpunten van de controle	●		●
Eventuele significante tekortkomingen in de interne controle.		●	●
Eventuele ontdekte of vermoede fraude		●	●
Niet-naleven van wet- en regelgeving			●
Schriftelijke bevestigingen gevraagd van het management.			●
Alle zaken die van invloed zijn op de vorm en inhoud van de controleverklaring.			●
Standpunt van de accountant over belangrijke kwalitatieve aspecten van de verslaggeving door het college			●
Rapporteren over significante moeilijkheden, aangelegenheden en overige zaken die van belang zijn voor het toezicht op de financiële verslaggevingsproces			●
Niet gecorrigeerde afwijkingen			●
Significante aangelegenheden die naar voren komen tijdens de controle in verband met verbonden partijen van de entiteit.			●
Beschrijving van de reikwijdte en timing van de controle, waaronder significante risico's.	●		●

 Introductie Kernboodschappen Uitkomsten controle Interne beheersing Ontwikkelingen Bijlagen

Materialiteit

Communicatie

Verantwoordelijkheden

Onafhankelijkheid

Ontwikkelingen Accountancy

Overzicht van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van het college en de raad voor de jaarrekening

het college is verantwoordelijk voor:

- het opstellen en getrouw weergeven van de financiële positie inde jaarrekening in overeenstemming met het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV);
- rechtmatige totstandkoming van baten en lasten en balansmutaties; en voor
- interne beheersingsmaatregelen die het college noodzakelijk acht om een jaarrekening te kunnen opstellen en rechtmatige totstandkoming van transactie mogelijk te maken, zonder afwijkingen van materieel belang door fraude of fouten.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het college afwegen of de financiële positie voldoende is om de gemeente in staat te stellen de risico's vanuit de reguliere bedrijfsvoering financieel op te vangen.

De raad is verantwoordelijk voor het toezicht op het proces van de financiële verslaggeving door de gemeente.

Verantwoordelijkheid van de accountant

Onze verantwoordelijkheid is het plannen en uitvoeren van een controleopdracht op een manier die ons in staat stelt om voldoende en passende controle-informatie te krijgen voor de onderbouwing van ons oordeel.

Onze doelstellingen zijn het krijgen van redelijke zekerheid of de jaarrekening als geheel geen onjuistheden van materieel belang bevat of die nu worden veroorzaakt door fraude of door fouten, en het afgeven van een controleverklaring waarin onze verklaring is opgenomen.

Voor een gedetailleerde beschrijving van onze verantwoordelijkheden verwijzen wij u naar de bijlage bij onze controleverklaring.

 Introductie Kernboodschappen Uitkomsten controle Interne beheersing Ontwikkelingen Bijlagen

Materialiteit

Communicatie

Verantwoordelijkheden

Onafhankelijkheid

Ontwikkelingen Accountancy

Overzicht van verantwoordelijkheden met betrekking tot fraude en niet-naleving van wet- en regelgeving

De verantwoordelijkheden van het management en het college bestaan uit:

- het identificeren en monitoren van de wet- en regelgeving die van toepassing is op de gemeente en zorgen voor volledigheid ervan;
- het uitvoeren van een risicobeoordeling die expliciet het risico op fraude omvat, door een analyse van prikkels en druk, kansen, en gedrag en rationalisatie, en het risico van niet-naleving van wet- en regelgeving;
- het opstellen en uitvoeren van programma's en beheersingsmaatregelen ter preventie, ontmoediging en opsporing van fraude (fraudebestrijdingsprogramma's) en niet-naleving van wet- en regelgeving;
- het waarborgen dat de cultuur en de omgeving van de gemeente integer zijn en ethisch gedrag bevorderen;
- ervoor zorgen dat de activiteiten van de entiteit worden uitgevoerd conform de bepalingen van wet- en regelgeving, inclusief het voldoen aan de wet- en regelgeving waarin de vaststelling van de bedragen en de toelichtingen in de jaarrekening wordt geregeld;
- het onderzoeken van iedere vermeende of vermoede misstand die onder de aandacht van het management wordt gebracht.

De verantwoordelijkheden van degenen die zijn belast met toezicht (de raad) bestaan uit:

- het versterken van een cultuur van integriteit en ethisch gedrag door middel van actief toezicht;
- het beoordelen van de vaststelling van frauderisico's door het management en niet-naleving van wet- en regelgeving, het nemen van passende maatregelen en het zorgen voor een juiste tone at the top;
- het waarborgen dat het seniormanagement en het college passende maatregelen nemen om fraude en niet-naleving van wet- en regelgeving te ontmoedigen en te voorkomen, voor een betere bescherming van investeerders, medewerkers en andere belanghebbenden;
- het onderzoeken van iedere vermeende of vermoede misstand die onder de aandacht van de raad wordt gebracht.
- het aannemen van een kritische houding ten opzichte van het college op het gebied van niet-gebruikelijke transacties met verbonden partijen.

 Introductie Kernboodschappen Uitkomsten controle Interne beheersing Ontwikkelingen Bijlagen

Materialiteit

Communicatie

Verantwoordelijkheden

Onafhankelijkheid

Ontwikkelingen Accountancy

Onze doelstellingen met betrekking tot fraude en niet-naleving van wet- en regelgeving

De verantwoordelijkheid van de accountant bestaat uit:

- het plannen en uitvoeren van de controle om een redelijke zekerheid te krijgen dat de jaarrekening geen afwijkingen van materieel belang bevat, hetzij door fraude of door fouten.
- het beoordelen of de programma's en de interne beheersingsmaatregelen van de entiteit, waarmee geïdentificeerde risico's van materiële fouten als gevolg van fraude en van niet-naleving van wet- en regelgeving worden aangepakt, op de juiste wijze zijn opgezet en worden uitgevoerd;
- het evalueren van het proces dat het management hanteert voor het beoordelen van de doeltreffendheid van de programma's en interne beheersingsmaatregelen in verband met fraude en niet-naleving van wet- en regelgeving;
- het evalueren van iedere fraude door het seniormanagement en het effect op de beheersingsomgeving;
- het adequaat reageren op tijdens de controle geconstateerde (vermoede) fraude en niet-naleving van wet- en regelgeving.

In de context van onze controle van de jaarrekening zijn **onze doelstellingen** met betrekking tot fraude en niet-naleving van wet- en regelgeving als volgt:

- het vaststellen en beoordelen van het risico van materiële onjuistheden in de jaarrekening als gevolg van fraude en als gevolg van niet-naleving van wet- en regelgeving;
- het verkrijgen van voldoende geschikte controle-informatie met betrekking tot de beoordeelde risico's van materiële onjuistheden als gevolg van fraude, door een gepaste controleaanpak te ontwerpen en te implementeren;
- het verkrijgen van voldoende geschikte controle-informatie met betrekking tot de naleving van de bepalingen van die wet- en regelgeving waarvan algemeen wordt erkend dat ze directe gevolgen hebben voor de bepaling van materiële bedragen en toelichtingen in de jaarrekening; en
- het adequaat reageren op tijdens de controle geconstateerde (vermoede) fraude en niet-naleving van wet- en regelgeving.

 Introductie Kernboodschappen Uitkomsten controle Interne beheersing Ontwikkelingen Bijlagen

Materialiteit

Communicatie

Verantwoordelijkheden

Onafhankelijkheid

Ontwikkelingen Accountancy

Onze onafhankelijkheid is gewaarborgd

Wij hebben geen opdrachten uitgevoerd die onze onafhankelijkheid bedreigen

Wij hebben onze naleving van externe normen, ons wereldwijde onafhankelijkheidsbeleid en het onafhankelijkheidsbeleid van gemeente Oss met betrekking tot onze dienstverlening in 2019 bewaakt en bevestigen dat wij aan deze onafhankelijkheidsvereisten hebben voldaan en voldoen.

Gedurende het jaar hebben wij geen aanvullende opdrachten verricht.

≡	Introductie
i	Kernboodschappen
☆	Uitkomsten controle
👁	Interne beheersing
📈	Ontwikkelingen
⚙	Bijlagen
	Materialiteit
	Communicatie
	Verantwoordelijkheden
	Ontwikkelingen Accountancy

Ontwikkelingen Accountancy

Eind maart 2020 reageerde minister Hoekstra van Financiën namens het Nederlandse kabinet in een brief aan de Tweede Kamer op de aanbevelingen uit het eindrapport van de Commissie Toekomst Accountancysector (CTA); een commissie die in opdracht van de minister zich richtte op de vraag op welke wijze de wettelijke accountantscontrole duurzaam verbeterd kan worden.

In zijn reactie stelt de minister dat de accountancysector in de afgelopen jaren duidelijk stappen heeft gezet om te zorgen voor een meer op kwaliteit gerichte cultuur, maar dat de kwaliteitsverhoging nog onvoldoende gerealiseerd en gewaarborgd is. De minister stelt dan ook dat hij met het door hem voorgestelde pakket aan maatregelen inzet op een duurzame verhoging van de kwaliteit van de accountancysector. De hele keten wordt hierin betrokken.

De meest relevante voorstellen voor u in het kort:

Kwartiermaker: De minister benoemt op korte termijn een kwartiermaker om druk op de ketel te houden en de voortgang van de implementatie van de voorgestelde maatregelen te bewaken. Verder ziet het kabinet een faciliterende rol voor de kwartiermaker met betrekking tot inzet van nieuwe technologieën, forensische experts, cultuurverandering en het inrichten van de opleiding.

Meer inzicht in de kwaliteit van de sector: De minister noemt het 'cruciaal' dat kwaliteit beter inzichtelijk wordt. Daarom steunt hij de ontwikkeling van Audit Quality Indicators (AQI's), uniforme rapportage hierop van accountantsorganisaties en het doen van meer wetenschappelijk onderzoek. Waar nodig legt hij de verplichtingen ten aanzien van de AQI's wettelijk vast.

Versterken van de keten: Om de gehele keten te versterken, moet volgens de minister ook worden gekeken naar verbetermogelijkheden bij de gecontroleerde organisatie. Daarom gaat hij onderzoeken of het beter tot uitdrukking brengen van de verantwoordelijkheid van de gecontroleerde entiteit een kwaliteitsverhogend effect heeft. Ook gaat hij onderzoeken hoe de communicatie tussen rvc en aandeelhouders op het gebied van de wettelijke controle kan worden versterkt.

Voorbeelden van mogelijke wijzigingen zijn het introduceren van een verplichting voor de rvc om in de aandeelhoudersvergadering toe te lichten hoe de selectie en beoordeling van het functioneren van de accountant(organisatie) heeft

plaatsgevonden en het introduceren van een verplichting voor het bestuur van een gecontroleerde entiteit om een zogenaamde in control statement af te geven.

Structuurmodellen: meer inzicht in, en praktijkervaring opdoen met, alternatieve modellen. De minister zal de kwartiermaker opdracht geven onderzoek te doen naar het joint audit-model, audit only-model en financial ringfencing.

Intermediair binnen bestaande wettelijke kaders: De minister neemt het advies van de CTA over om te experimenteren met het intermediair model, binnen het bestaande wettelijk kader. Hij zal de kwartiermaker de opdracht geven partijen te vinden die bereid zijn via een intermediair hun accountantsorganisatie te selecteren, waar nodig te ondersteunen bij het inrichten van de intermediairfunctie, alsmede een systeem in te richten waarmee kan worden geëvalueerd in hoeverre het inschakelen van een intermediair een kwaliteitsverhogend effect heeft.

Termijn kantoorroulatie ongewijzigd: De minister gaat niet mee in het advies van de CTA gebruik te maken van de lidstaatoptie in de EU Auditverordening om voor langer dan tien jaar een opdracht door dezelfde accountant of organisatie te laten uitvoeren. Hij baseert zich hierbij mede op de consultatiereacties op het interimrapport van de CTA waarin vrijwel alle respondenten hebben gewezen op de positieve consequenties van de "frisse blik" en op de risico's van een zeer langjarige verbintenis tussen accountantsorganisaties en gecontroleerde onderneming.

Aanwijzingsbevoegdheid minister: De minister gaat onderzoeken wie als ultimum remedium een accountantsorganisatie kan toewijzen aan een gecontroleerde organisatie. Deze bevoegdheid wil hij niet beperken tot de oob's, maar laten gelden voor alle entiteiten waarbij een wettelijke controle moet worden verricht. Hij gaat onderzoeken welk orgaan hiervoor het beste gepositioneerd is en wat de eventuele juridische consequenties hiervan zijn.

Vervolgproces: De brief van het kabinet is de basis voor een debat in de Tweede Kamer over de accountancysector dat vooralsnog gepland staat op woensdag 22 april. Tijdens dat debat zal blijken in hoeverre de Tweede Kamer de maatregelen van de minister steunt en dus welke maatregelen uiteindelijk worden genomen.